

det allmänna torde knappast behöfva påpekas. Jag vågar därför med hänvisning till de af bolaget i Civildepartementet ingifna handlingar, hvilka skola ställas till Stats-Utskottets förfogande, vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del beviljar bolaget för sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen eftergift af halfva återstoden af dess undfångna statslån samt någon lämplig lindring i betalningsvilkoren för den återstående hälften af samma lån.

Om remiss anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1881.

Aug. Börjeson.

S. F. Norén.

N:o 94.

Af Herr A. P. Lind: Angående framställning till Kongl. Maj:t rörande förändring i fråga om dels gränslinien mellan Göteborgs och Bohus samt Elfsborgs län och dels länsresidensernas läge.

Vårt land har så väl i administrativt som kommunalt hänseende blifvit, så att säga, slumpvis indeladt eller med andra ord utan tagen hänsyn till de olika landsdelarnes formliga fördelning i afseende på ytinnehållet; och icke heller hafva folkmängdsförhållandena tagits med i beräkningen.

Detta fel i anordningen har på vissa orter vållat missnöje så väl af de styrande som ock af befolkningen, hvilka nog emellanåt gifvit denna oregelbundenhet och deraf följande olägenheter till känna, men dervid har ett önskadtt bättre, tidsenligare förhållande fått under längre eller kortare tid

hvila på framtidens knottriga bädd. Kastar man en blick på kartan och utletar rikets indelning i administrativt hänseende, så skall man snart falla i förvåning och stanna i förlägenhet vid efterforskandet af den grund som fordomdags styrande haft till rämärken, som kunnat vålla denna oregelbundenhet, som icke minst gjort sig känd inom det bohuslänska området.

Min mening är visserligen ej att för dylika rådande missförhållanden kasta någon skugga på våra förfäder, som ordnat länsindelningen. Desse fäder, vare sig om de styrande verkställt denna indelning med eller utan de styrdes hörande, så må de icke klandras, utan hvile de i frid! och detta desto hellre som vid den tiden troligen saknades kartor öfver landets form och yttinnehåll, hvilka nu för tiden finnas att tillgå och kunna begagnas till ledning för ett bättre ordnande af de påpekade oregelbundenheterna.

Utom det redan anmärkta, som i många fall medfört olägenheter för så väl de styrande som de styrde, tillkommer det egna i sitt slag, hvad Bohuslän beträffar, att länsstyrelsen har sitt säte utom denna provins' gränser, hvilket ännu mer vållat olägenheter och deraf följande missnöje.

Af länets benämning »Göteborgs och Bohus län» kan man lätt inse, att det senare landskapet blifvit sammanslaget med Göteborgs län, efter att förut, enligt hvad gamla skrifter förmäla, varit förenadt med Elfsborgs län eller Dalsland.

Beskådar man Göteborgs och Bohus läns lokala läge längs utmed en kuststräcka af öfver 20 mils längd, så kan hvarje opartisk betraktare lätteligen inse olämpligheten att länets styrelse skall hafva sitt säte i Göteborg, som ligger på länets sydliga landtude. Denna olämplighet utgör en häfstång för länsstyrelsen att, oafsedt god vilja, verka som sig bör för länsbefolkningens bästa och dess framåtskridande i flera riktningar och icke minst, bland annat, der länsstyrelsen har ett mäktigt inflytande, på tidsenliga kommunikationsanstalters frambringande eller förbättrande, hvarigenom det kommersiella lifvet hos folket hinner en snabbare gång och utveckling.

Att frågan om länsstyrelsens förflyttning från Göteborg till Uddevalla flera gånger varit framlagd till Riksdagens behjertande, äfvensom att länets landsting aflåtit framställning derom till Kongl. Maj:t, torde vara en känd sak, men beklagligt nog icke ledt till önskad resultat.

Under hopp att Riksdagen och höga vederbörande skola fästa allt mera afseende på frågans vikt, tillåter jag mig att såsom ytterligare skäl för bevisningen derom, att Göteborg är en aldeles olämplig plats för Bohus läns landt-regering, hänvisa till de vid åren 1840 och 1844 med flera påföljande riksmöten väckta motioner i frågan, och särskildt kan jag ej förbigå det yttrande, som länets dåvarande höfding Herr C. G. Löwenhjelm 1844 hos Ridderskapet

och Adeln afgaf vid remissen af Knut Bildts motion i ärendet, utan tager mig friheten ordagrant här citera detsamma:

»Då motion blifvit väckt om förläggandet af länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län från Göteborg till Uddevalla, anser jag för min pligt att med några betraktelser, hemtade från egen erfarenhet, taga höglöfliga Ridderskapet och Adels uppmärksamhet i anspråk.»

»Göteborgs läge i sydliga ändan af det 22 mil långa länet medför besvär och kostnad för dem af länets nordligare invånare, hvilka hos länsstyrelsen hafva något personligen att andraga. Om ock ändamålet med färden vinnes, blir den dock alltid dyrköpt. Än hårdare trycker tids- och penningeförlusten dem, hvilka af en eller annan orsak se sina vid resan fästa förhoppningar svikna. Häraf uppstår obelåtenhet och att allmogen så litet som möjligt tillitar sin naturlige beskyddare, landshöfdingen. Jag anser denna positiva följd af länsresidensets nuvarande läge såsom af vigtig och betänkelig art. Vidare inverka dessa stora afstånd ofördelaktigt för staten, när man besinnar tidspillan och kostnad för de tjänstemän, som måste söka länsresidenset, samt synnerligen vid forslandet fram och åter af fångar och lösdrivvare. En kalkyl häröfver skall lemna resultat, vida menligare för statsverket, än man vid första påseendet förväntar.»

»Visserligen kan, såsom mina frejdade företrädare i tjensten yttrat sig, länet »styras» oaktadt missförhållandet i afståndet mellan administrationen och de administrerade; men länets »styrelse» — då här ej annat läres förstås, än blotta legala handläggningen af kansli- och kontorsmål — utgör visserligen en nödvändig, men långt ifrån tillfyllestgörande del af de pligter, som åligga en Konungens Befallningshafvande i den anda och mening, jag uppfattar dess bestämmelse. Styra länet är ett; sköta och vårda det ett annat. Fastläst vid kansli och kontor, inhemtar ingen landshöfding dessa speciella kunskaper om orterna med deras skaplynne, tillgångar och brister; om folket, dess lif, kommunala behof och ärenden; beröringspunkter, hvarigenom endast det blir honom möjligt att lära känna sina administrerade och dem att fatta förtroende till hans råd, verksamhet, rättvisa och välvilja. Och utan denna kännedom och detta förtroende kan länet väl styras, *men aldrig vårdas med den kraft och samvetsgrannhet, som ovedersägligen varit meningen, då Svea Konung satte Befallningshafvande i sitt stad och ställe i provinserne.* Landtregeringens nuvarande så väl organisation som aflöningsstat — ett ämne som utan tvifvel innan kort måste blifva ett ytterst viktigt föremål för en vis och faderlig Regerings omtanka — denna nuvarande organisation af landtregeringens tjenester, säger jag, *gör landshöfdingens ständigt vakande blick uppå sättet huru de utöfvas absolut nödvändig; och utan tätta personliga besök i orten kontrollerar ingen landshöfding vederbörligen, hvarken*

huru fogdar och länsmän, dessa vigtiga första länkar mellan styrande och de styrda, fullgöra ordres, eller huru folket af dem vårdas och behandlas. Landshöfdingen måste alltså ovilkorligen ofta vistas i länet; men sällan uppstiger man till en så vigtig tjenstegrad förr än åren redan börja utkräfva deras rätt. Långa resor blifva besvärliga, äfven vådliga för helsan i vissa årstider, inställas derföre ofta, och den goda viljan hos landshöfdingen förklamas af afståndet.»

»Utom alla dessa skäl, talande för den väckta motionen, må det tillåtas mig att anföra ännu ett: landshöfdingens i Göteborgs och Bohus län tid och förmåga upptages fullt ut af Göteborgs stad. Utom hvarje annan landshöfdingens vanliga embetsgöromål, har denne sig ålagde en sådan mängd uppdrag, ordförandeskap, kurateler, styrelser och speciella angelägenheter för den lifliga sjö- och handelsstaden, att man nödgas medgifva, att den man, som väl vårdar allt detta i en stad, hvars industriella och kommersiella sträfvan framåt ger mera anledning till ökade än till minskade göromål, *omöjligen* — jag uttalar det oförståldt — *kan medhinna att så sköta och följa länets intressen, som sig borde.»*

»Om nu den visaste Konungs regering endast eller hufvudsakligast genom länsstyrelsernes verksamma, kloka och rastlösa utförande af hvad dem föreskrifves, eller af hvad dem på deras egna framställningar af regeringen blifvit beviljadt, kan ernå dessa önskvärda resultat af belåtenhet, förtroende och kärlek, som för långa och fridsälla år fästa folket vid regenten; så bör ju ock medgifvas, att hindren för en länsstyrelse att uppfylla en så fosterländsk bestämmelse böra med nit och värma undanrödjas; och det är derföre jag tror mig kunna hoppas, att högl. Ridderskapet och Adeln med sitt bifall understödjer den väckta motionen om underdånig framställning till Kongl. Maj:t om länsresidensets i Göteborgs och Bohus län förläggande från Göteborg till Uddevalla. Huru en för Bohus län så önskelig förändring skulle kunna utföras med afseende å allas rätt, allas intressen och med minst möjliga uppoffringar för staten, samt huruledes med rikets andra stads styrelse i så fall förfogas skulle, lärer väl Kongl. Maj:ts regering bäst vara i tillfälle afgöra, eller Rikets Ständer föreslå.»

Med undantag af hvad denne ärade man yttrade om fångars transport och landtregeringens aflöningsstat, äro hvarje ord talande bevis åtminstone för det senare alternativets framgång af det förslag, som jag nu vördsamt framlägger,

att Riksdagen ville besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda, huruvida icke en ny, ändamålsenligare gränslinie måtte

bestämmas emellan Bohus och Elfsborgs län, å ena, och Göteborgs län å andra sidan, på det sätt att Bohus län med gräns vid Nordre elf och lämplig del af Elfsborgs län sammanlades till ett landtregeringsområde, och södra delen af Elfsborgs län blefve tillagd Göteborgs län, med residens för det sistnämnda i Göteborg och det förra i Uddevalla eller Venersborg — eller om denna reglering skulle mötas af allt för stora hinder i anseende till landsdelarnes olika arkiv m. m., det måtte af Kongl. Maj:t bestämmas, att länsstyrelsen för Göteborgs och Bohus län skall hafva sitt säte i den för länet centralt belägna staden Uddevalla, samt till Riksdagen inkomma med proposition om det anslag, som i och för omregleringen eller flyttningen kan blifva erforderligt.

Stockholm den 28 Januari 1881.

A. P. Lind.

N:o 95.

Af Herr A. P. Lind: Om upphäfvande af Kongl. Förordningen den 16 November 1863, angående allmänt kyrkomöte.

Vår grundlag lemnade förr Riksdagen odelbar rätt att gemensamt med regeringen lagar stifta, ändra eller upphäfva. Detta bud i grundlagen kvarstår på sätt och vis ännu; dock har det blifvit betydligt inskränkt dels genom Kongl. Förordningen af den 16 November 1863, angående allmänt kyrkomöte, dels genom nu gällande Riksdagsordningen af den 22 Juni 1866, jemte Regeringsformens samma dag och år i vissa delar antagna förändrade lydelse, hvarigenom tillerkänts kyrkomötets *veto* i allt hvad den kyrkliga lagstiftningen rör.